

Holst, C., & Teigen, M. (2023). Kjønnsmakt i likestillingslandet.. *Norsk Sosiologisk Tidsskrift*, (4-5), 9-25..

Artikkelen belyser viktige spørsmål om makt og demokrati i et kjønnsperspektiv, to tiår etter den store Makt- og demokratiutredningen.

Begrepene *likestillingens vikeplikt* og *likestillingsparadokset* ble i 2003 etablert som forståelsesrammer for hvordan og hvorfor mannsdominans og kjønnsmakt ble opprettholdt i «verdens mest likestilte land». Catrine Holst og Mari Teigen tar i opp igjen begrepene til empirisk og teoretisk drøfting i dette spesialnummer av *Norsk sosiologisk tidsskrift*, som også har andre sterke bidrag.

Framstillingen er organisert i to hoveddeler. Den første undersøker tilgang på makt der fokus er på kjønnsskjevheter i eliteposisjoner, og påstanden om at kjønnslikestilling har «vikeplikt» i det norske politiske systemet. I den andre delen rettes søkelyset mot forhold mellom demokrati og internasjonal rettsliggjøring i et kjønnsperspektiv. Forfatterne konkluderer med at selv om «likestillingslandet» Norge ennå preges av maktskjevheter etter kjønn, så er dette likevel mindre framtreddende i dag enn for tjue år siden. Selve likestillingsdebatten framstår som vesentlig endret og mer inkluderende, med åpenhet for flerdimensjonale og intersesjonelle perspektiver samt menns likestillingsutfordringer. Betydningen av internasjonal rettsliggjøring blir eksemplifisert ved EUs påvirkning på likestillingsfeltet, og forfatterne drøfter de mangesidige følgene i vårt land. Under ett hevdes at likestillingen i Norge stadig fanges treffende i bildet av en utvikling som er på vei, men likevel holdes igjen ved at mål om likestilling ofte får vikeplikt og må tilpasses rådene maktforhold.

Dette er en godt strukturert og velskrevet artikkel om et viktig politisk og faglig tema. Leseren opplever seg invitert med på ferden. Analysene av likestillingens utvikling er opplysende, enten det gjelder deltakelse i politikken, arbeidslivet eller elite og klasser. Bakgrunnsteppet fra 2003 tegnes på en relevant måte, også med betraktninger rundt den gangs dissens og motforestillinger. Holsts og Teigens kritiske synspunkter, eksempelvis rundt Maktutredningens forståelse av arbeidslivets likestillingsutfordringer, knyttes på en klok måte til teoretiske argumenter og empiriske mønstre.

Avsluttende vurdering er tydelig, samtidig nyansert: «Kjønnforskjellene er redusert både i politikk og arbeidsliv: Det er ikke kvantesprang som preger utviklingen, men små skritt i retning av utjevning.»

Komiteens vurdering er at artikkelen utgjør et solid bidrag til forståelsen av mekanismer bak likestillingsutviklingen i Norge. Gjennom en bredt anlagt analyse, med Maktutredningen 2003 som referansepunkt, frambringes ny innsikt og oversikt.